

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Magyar Élek

Cím: A Népszínház a Jerepesi-
-úton

Forrás: Magyarország

3p

1925. 10. 8.

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

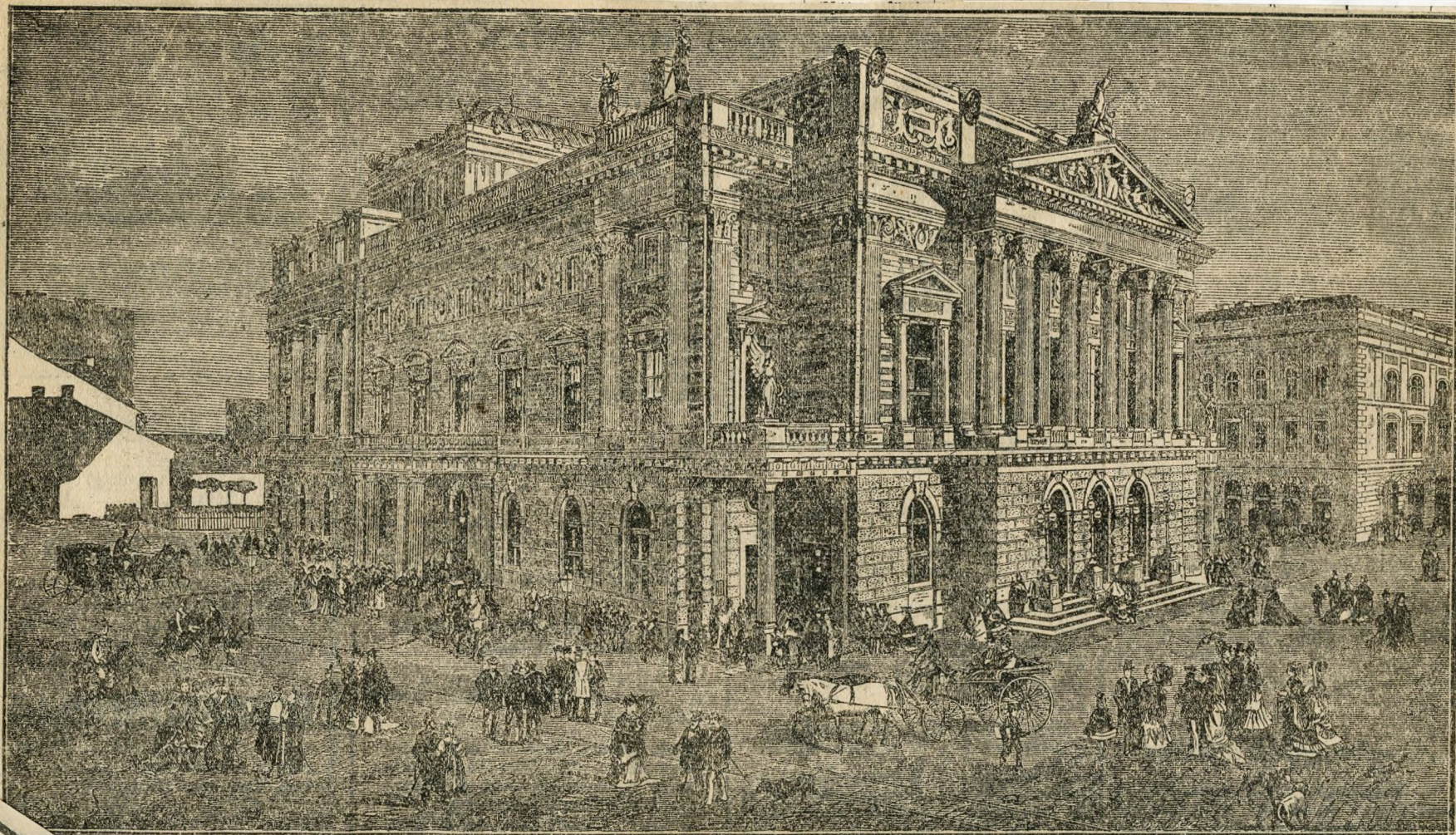
Newsreel Színház

Idő

"1925"

Személy

Helysz:

A Népszínház a Kerepesi úton

— melyet hajdan Egri és Hatvani útnak is hívtak — nevezetes látnivaló volt ötven esztendővel ezelőtt. Dísztelen, szegényes környezetbe építették, a városon kívül — mint ahogy a *Pesti Napló* akkortájt rosszalóan meg is írta — de tetszett és imponált mindenkinek. Hétszázezer forintba került, ami szép pénz ugyan, ám szép épület is állott elő érte. Igazi színházi stíl; minden pontja elárulja, hogy középület, hogy művészet csarnoka, távol van tőle az unalmas kőházstilnek minden köznapisága. Ez időzójelbe tett mondatokat már az egykorú *Vasárnapi Ujság*-ban olvassuk s ha megnézzük az ugyancsak egykorú rajz nyomán készült képet, itt a *Magyarország* mai számában, igazat kell adnunk a tekintélyes hetilap krónikásának.

A környezet dolgában viszont kétségtelenül a *Pesti Napló*-nak volt igaza. A rajzoló idealizált, sokat elhagyott, ami a hatást ronthatta volna, de ami a valóságban ott éktelenkedett, a bécsi Fellner Ferdinánd tervezte s Kéler Napoleon (a Ferenciek bazára is az ő műve) építette büszke múzsahajlék körül. A városi mérleg-hivatal düledező házának és udvarának helyén emelkedett az új színház s bizony annyira a városon kívül, hogy csak nem sokkal a megnyitása előtt vitték kijebb a kerepesi vámsorompóit, a Rókus-kórháztól a mai Baresz térre, ahol persze még nyoma se volt a Keleti pályaudvarnak.

Közvetlen szomszédjának egy csúf sárga viskó könyökölt ki a Kerepesi útra (sarkán Skulecz színészkozmájával) egy vonalban a Rókussal, ama Kaszlik-házak egyike, amelyeket tulajdonosuk bosszantó szeszélye a fejlődő város legszebb pontjain tartogatott szívós hajthatatlansággal, undok szemölcsök gyanánt. Ez a viskó, amely mellett a keskeny Bodzafa (most Rökk Szilárd) ucca kijött a Kerepesi útig, évekig jóformán elzárta a Nép-színház frontját s csak nagynehezen sikerült annyit levágnatni belőle, hogy kialakulhasson a mai Blaha Lujza tér. A színház bal felén a szagos Sertéskeres-

kedő ucca húzódott, de rövidesen Nép-színház uccává avanzsált. Hátamögött a későbbi Adria és Rémi-szálló telkén Rémi Róbert, az akkor emelkedőben lévő józsefvárosi törzsfőnök favágó gézgepei nyikorogtak naphosszat. A Nagykörút körvonalai még csak alig bontakoztak ki a sikátorok útvesztőiből. Az Erzsébet körút helyett a veteményes kertjeiről elnevezett Kertész ucca nyúlt ki a Kerepesi útig s ahol ma a Pesti Hazai hágyamakopulás, Merkur-szobros palotája pompázik, egy emeletes ócska ház tővében hatalmas fészület előtt égett az örök mécs. Búcsúsok jártak ide s a Kerepesi-femető felé sűrű egymásutánban húzódó halottaskocsikat többnyire csak idáig kísérte a veteránbandás, vagy cigány-muzsikás gyászmenet. A pap még egyszer meghintette szentelt vízzel a koporsót s a tollbokrétás, komoly pompfüneber lovak innen már vágatva vitték tovább terhüket a végső célhoz.

Maga a Kerepesi út olyan volt ez időtájt, mint egy balkáni város gidres-gödrös, zsvirajgó főuccája. (Igaz, hogy már kétféle, esilingelő, túlkölvő lövönat is járt rajta, az egyik a Városligetbe, az emeletes másik, Kőbányára.) A legbizarrabb vegyülete e hosszú útvonal a városnak és falunak, fényűző gazdagságnak és piszkosba futó koldusszegénységnek, kultúrának és ázsiai elmaradottságnak, szomorúságnak, gyásznak és tomboló örömöknak. A magasztos hivatást szolgáló Nemzeti Színház épülete a Graszalkovich-telken már abban az átalakított formában állott, amilyennek lebontásakor sirattuk, mellette ott emelkedett az Országút (Múzeum körút) sarkán renesszánszkupolás bérháza, rondellájában Szikszay nagyhirű éttermével. Jobbján csak a Griffből lett elegáns Pannónia-szálló választotta el a tragikus sorsú Bélezny-család kastélyától, amelynek kertjében nemzetközi variétés csábította esténként a publikumot.

Az öt pacsirta (Esterházy) uccán túl Walter Fehérló szállója, az Ősz (Szentkirályi) ucca sarkán a Mátyás

Király ház, emellett az Uránia helyén a Fehér kakas kocsmá (az emeletén Blaháné, majd Jókai lakott egyideig) jelezték az utat a Rókus ispotály épülettömbjéig. Ezt az akkor még sárgára mázolt formátlan házkolosszust, amelyet kedves barokk-kápolnája s a Lengyel egri kanonok fogadalmi ajándekából eléje plántált hosszú oszlopon álló Mária-szobor se tudott megszépíteni, bizonyos felő borzongással nézték az ucca járókelői. Sue modorában frott rémregények beszéltek a «titkairól» s tény, hogy a higienia vívmányainak még vajmi kevés közük volt az enyészet lehelletét kilélekző zsufolt kórtermeihez, sötét folyosóihoz. A Nemzeti Színház és Rókus oldalán aztán már nem sok érdekes akadt a mindinkább elfalusiasodó Kerepesi úton, hacsak a jó magyar konyhájáról ismert Makkhetes csárdát (a Tabarin helyén) s az utat a Köztemető irányában lezáró »Meztlábast« nem akarná valaki felemlíteni. A tulsó soron a Vigyázó-palota nyitja meg ma is a házak rendjét, áll még a Fehérhattyú szálló, áll a Sip ucca szegletén a Marcibányi-ház, melynek falai szálásra fogadták be kis időre 49-ben Petőfi Sándort, áll a később Pósa bácsiról oly népszerűvé lett Orient is és elterpeszkedik egy, bár mozival ékeskedő, de mégis förtelmes földszintes épület, a 66-ik szám alatt — siralomház volt jó sokáig s mély udvarán akasztották fel Spangát, Pitélyt és Bereczet, Mailáth országbíró gyilkosait. Ma paloták hivalkodnak e régidőkből megmaradt házak között, de félszázad előtt a hiányosan kövezett, poros, sáros út mentén piszkos lebuajok veszélyeztették a köznyugalmat. A Rókus betegcinek kínjait a közeli kocsmákból, zugkávéházakból áthallatszó tivornya zaja sokszorozta, selejtés ruhákat áruló boltok ajtaiban fogdmegek csalták lépre a losonci pályaház felől befelé kavargó vidékieket. A mai Körúton kívül eső részen pedig, mondhatni szakadatlan sorban, melyet a baloldalon csak a züllött erkölceiről hirhedt Zöldkószorú-fogadó, meg az Arab simli-hez

címzett régi kocsmá bontott meg, — következtek a pálinkamérések. A házarral körülfogott tót templom vasárnapi áhitatát felverte a verekedő, bioskázó részeg tót napszamosok üvöltése. De ezek a tót napszamosok építették fel hétköznapokon a Népszínházat s a Népszínház segített felépíteni az új Budapestet, a Balkánról Közép-Európába átteleptieni a Kerepesi, 1906 óta Rákóczi utat.

Magyar Elek